

Kancelář prezidenta republiky
Archiv Pražského hradu

Zpráva o činnosti
Archivu Pražského hradu
za rok 2020

Úvod

Archiv Pražského hradu (Archiv PH) uchovává a zpřístupňuje historické dokumenty k dějinám Pražského hradu, k jeho umělecko- a kulturně-historickému významu, stavebnímu vývoji a obecně k jeho funkci ústředního sídla hlavy státu. Archiv PH vykonává tuto činnost od konce roku 1920 v souvislosti s postupným přebíráním péče o hradní areál Kanceláří prezidenta republiky (KPR). V letech 1920-1925 byly v Archivu PH soustředěny podle osmého oddílu mírové smlouvy s Rakouskem (podepsána v Saint-Germain - en -Laye, 1919) během tzv. spisové a archivní rozluky historické archivní fondy z působnosti na Hradě fungujících úřadů v 16. - 20. století (resp. do roku 1918). V roce 2020 si pracoviště připomnělo 100 let své existence vydáním jubilejní monografie (viz dále bibliografie).

V roce 1957 se na základě vládního nařízení 55/54 Sb., o chráněné oblasti Pražského hradu stala KPR výkonným orgánem památkové péče o chrám sv. Víta a z tohoto titulu převzala do odborné správy rovněž Kapitulní knihovnu se sbírkou hudebnin, Archiv Metropolitní kapituly a fond Jednota pro dostavbu chrámu sv. Víta. Na fondy Metropolitní kapituly byl v roce 2015 vznesen nárok ze strany vlastníka, tj. Metropolitní kapitulou u sv. Víta v Praze. Vedla se jednání o budoucím místě uložení těchto mimořádně vzácných archivních fondů. Na základě Smlouvy o úschově archivních fondů (leden/únor 2019) mezi Metropolitní kapitulou u sv. Víta a Kanceláří prezidenta republiky jsou fondy Metropolitní kapituly nadále uloženy v Archivu PH.

V současnosti je péče o fondy vykonávána na základě zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a v souladu s potřebami zřizovatele – Kanceláře prezidenta republiky. Archiv PH je organizačně zařazen do Oddělení Archivy KPR a PH v Odboru spisové a archivní služby KPR (OSAS KPR), od 1. dubna 2015 je tento odbor veden v rámci Sekce administrativní KPR.

I. Personální podmínky v Archivu PH

Mgr. Tomáš Zubec, odborný archivář, vedoucí Oddělení Archivy KPR a PH

Mgr. Martin Halata, ředitel OSAS KPR, samostatný archivář

Mgr. et Mgr. Lenka Kluková, odborná archivářka

Mgr. Petra Ponzerová, odborná archivářka

Bc. Anna Jenšíková, knihovnice

Martin Výborný, pracovník badatelný

II. Celkové množství uložených archiválií

K 31. prosinci 2020 Archiv PH spravoval 60 kmenových archivních fondů o metráži 1092,5 bm (v evidenci NAD) a 27 597 svazků knih Specializované knihovny Archivu Pražského hradu a Archivu Kanceláře prezidenta republiky.

Akviziční činnost: byla dokončena smlouva o daru na obraz ze soukromého vlastnictví (portrét Jana Morávka), byla uzavřena smlouva na konvolut archiválií a rodokmenu z téhož soukromého majetku.

III. Výběr, archivní zpracování a využívání archiválií

Pracovní rok 2020 byl (nejen) pro Archiv PH velmi netypický a to vzhledem ke stále probíhající celosvětové virové nákaze COVID-19, která v podstatě zasáhla do všech životů lidské činnosti. V rámci preventivních opatření proti epidemii byla badatelna Archivu PH pro veřejnost uzavřena a rovněž pracovní činnost zaměstnanců archivu byla značně omezena. Přesto se podařilo v některých měsících, alespoň na krátký čas badatelnu zprovoznit a věnovat se běžné badatelské agendě tak jako v předchozích letech. Většinu roku 2020 kombinovali pracovníci svoji běžnou práci v archivu s prací z domova, tzv. home-office. Vzhledem k epidemiologické situaci v zemi byla značná část dotazů řešena tzv. na dálku prostřednictvím e-mailů, web-úschovny či telefonicky.

Badatelnu Archivu PH navštívilo 37 badatelů (včetně zahraničních), uskutečněno bylo 66 badatelských návštěv. Zodpovězeno bylo cca 500 badatelských dotazů.

Exkurze zástupců diplomatického sboru a některých osobností kulturního života Litevské republiky, která proběhla v červenci v prostorách Archivu PH.

Fond *Sbirka architektonických studií a návrhů* byl roztríděn dle tematických okruhů a uložen do balíků. Archivní pomůcka – byl vytvořen digitalizovaný manipulační seznam k projektové dokumentaci (fond Nová plánová sbírka), za účelem možnosti fulltextového vyhledávání.

Publikační činnost pracovníků Archivu PH:

HALATA, Martin, ed.. *Hradu a obci: sto let Archivu Pražského hradu: 1920-2020*. V Praze: Scriptorium, 2020. ISBN 978-80-7649-002-4.

HALATA, M., rec. GLAŽAR, Natalija. *Organizacijsko komuniciranje arhivov- hraniteljev arhivskega gradiva*. Ljubljana: Arhiv Republike Slovenije, 2002. ISBN 961- 6137- 57- 3, in: Archivní časopis 3/2020, s. 330-333

ZUBEC, Tomáš. Počátky stavební správy na Pražském hradě: spor o kompetence. HALATA, Martin. *Hradu a obci: sto let Archivu Pražského hradu : 1920-2020*. V Praze: Scriptorium, 2020, s. 80. ISBN 9788076490024.

PONZEROVÁ, Petra a Martin HALATA. Nová doba: Hradní archiv v letech 1946-1964. HALATA, Martin.ed. *Hradu a obci: sto let Archivu Pražského hradu : 1920-2020*. V Praze: Scriptorium, 2020, s. 50-59 ISBN 978-80-7649-002-4.

Účast na konferencích a přednáškách pracovníků Archivu PH:

- Workshop "Právní aspekty ochrany osobních údajů v kontextu jejich uchovávání a zpřístupňování" (Online konference, 22. 9. 2020)
- Konference ELZA 2020 (online přenos, 24. 11. 2020)
- Speciální kurz pro operátory nového systému PEvA II

Výstavy, na kterých Archiv PH participoval:

- Navázání spolupráce a setkání s pracovníky Umělecko-průmyslového muzea v rámci plánovaného a nakonec prozatím zrušeného výstavního projektu „Chrámová okna“ (kurátor Ing. arch. Petr Chotěbor, CSc.).
- Mojstrovine Pinakoteke Praškega gradu, Narodna galerija Ljubljana (září 2020-leden 2021)- zápůjčka knihy a faksimile, organizační podíl (mj. překlady do slovinštiny, hl. kurátor za českou stranu: PhDr. Eliška Fučíková)

IV. Stav archiválií

Archiválie uložené v depozitářích Archivu PH jsou v dobrém fyzickém stavu. Depozitáře jsou pod neustálou kontrolou a jejich klimatické podmínky jsou monitorovány pracovníky archivu a Správy Pražského hradu. Prostřednictvím centrální vzduchotechniky a mobilních odvlhčovacích jednotek je zajištěno, aby nedocházelo k teplotním a vlhkostním výkyvům.

V. Konzervace a restaurování archiválií

Restaurátorské práce na archiváliích Archivu PH nebyly v roce 2020 realizovány.

V rámci prevence při předkládání studijního materiálu z archivních fondů do badatelný a při vyřizování běžných badatelských objednávek (via e-mail, tel.) byly v roce 2020 vytvářeny studijní/reprodukční kopie (digitální fotografie, mikrofilmy) z nejčastěji žádaných archiválií. Jednalo se především o fondy Metropolitní kapituly (včetně fondu Velkostatek Volyně), Sbírkou fotografií Stavební správy PH, Staré a Nové plánové sbírky, HBA atd. Podobný princip byl uplatněn i při vytváření zálohovacích kopií.

Byla uskutečněna mechanická očista krabic fondu HBA (110 kartonů) a provedena reponace některých osobních pozůstalostí z 20. století.

V rámci konzervace byly prováděny tzv. dokumentační fotografické práce- v roce 2020 se uskutečnilo zdokumentování významné části ze série deníků z let 1828-1836 (fond SI).

VI. Specializovaná knihovna Archivu Pražského hradu a Archivu Kanceláře prezidenta republiky

Specializovaná knihovna Archivu Pražského hradu a Archivu Kanceláře prezidenta republiky je rozdělena do několika knihovnických fondů:

- a) knihovna Archivu PH
- b) knihovna Archivu KPR
- c) Uměnovědná knihovna
- d) knihovna Oskar Schürer

Veškerá činnost probíhala v rámci schváleného rozpočtu určeného k budování a ochraně knihovnického fondu. Vzhledem k epidemiologické situaci byla pracovní doba knihovnice značně

omezena, výrazně poklesl počet externích badatelů a tím se snížil též počet jimi požadovaných a vypůjčených knih. Bylo provedeno 8 externích výpůjček pracovníkům Kanceláře prezidenta republiky a Správy Pražského hradu, dále výpůjčky pracovníků Archivu PH (odhad ca 600). Během roku byla několikrát provedena kontrola stavu vypůjčených knih. Jedna publikace byla vypůjčena na výstavu ve Slovinsku (Mistrovská dílka obrazárny Pražského hradu; Národní galerie Lublaň, 10/2020-01/2021). Pracovníkům Archivu PH byly vyřízeny též meziknihovní výpůjčky knih, které se ve fondech Archivu PH/Archivu KPR nenacházejí. Kromě toho byla přes Národní knihovnu zajištěna mezinárodní výpůjčka z Rakouska. Přírůstek knih do fondu Specializované knihovny Archivu PH a Archivu KPR byl 314 publikací, které byly získány zakoupením, na základě smluv, dary.

Na základě Smluv o reprodukování (ve většině případů na základě urgencí) byl fond knihovny rozšířen o 14 knižních titulů. Zároveň byla dodána jednotlivá čísla časopisů, kde byly použity reprodukce archiválií Archivu PH/Archivu KPR (tyto nejsou samostatně evidovány, eviduje se vždy celý svázaný ročník daného časopisu). Potvrzení o dodání a poděkování byla odeslána.

Stav knihovního fondu:

Knihovní fond	Počet knihovních položek	Přírůstek	Smlouvy	Dary	Nákupy
Fondy APH a AKPR	23390	314	15	89	210
Uměnovědná knih.	2786	0	0	0	0
Knih. Oskar Schürer	1421	0	0	0	0
CELKEM	27597	314	15	89	210

Zpracoval:

Mgr. Tomáš Zubec m. p.

8. 1. 2021